

MÚLTMENTŐ

A HOSSZÚHETÉNYI HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET KIADVÁNYA 10.

Püspökszentlászló

A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet közepén terül el Püspökszentlászló és környéke, amely gyönyörű környezetével és történelmi hangulatával ámulatba ejti a látogatót. Területét túraútvonalak hálózzák be, amelyek nemcsak térben, hanem időben is a magyar történelem keresztmetszetét adják. Püspökszentlászló és a Zengő számos mondát hordoz, amelyek a magyarság történelmi gazdagságára emlékeztetnek bennünket.

Püspökszentlászló a Kelet-Mecsekben, a Zengő-hegy északi oldalán található. A hagyomány szerint annak idején Szent László király bölényre vadászott e területen, ám nagy vihar tört ki, az uralkodó pedig az itt élő remetek barlangjában talált menedéket. A szentéletű király hálából templomot építtetett e helyen. Ezt a történetet *Fent Gyula* plébános jegyezte le a településről.

Fotó: Loósz Róbert. (folytatás a 3. oldalon)

MÚLTMENTŐ

“Aki megírja szülőföldje történetét, az nagyobb és értékesebb munkát végez, mintha egyetlen történelmet írna. A hűség a szülőföldhöz a legnagyobb erő a táj felemelésére.”

(Kanyar József)

Kedves Olvasó!

Tizedik alkalommal nyújtjuk át egyesületünk kiadványát. Célunk változatlan: közös hagyatékunkat megosztani Hosszúhetény lakóival. Közvetlenül olvasóinktól kapott dokumentumokat, írásokat, hogy jobban megismerhessük, közösen átélhessük lakóhelyünk múltját.

Az elmúlt években is sok információt kaptunk olvasóinktól, ezután is örömmel vesszük, ha megkeresnek bennünket egy-egy régi fotóval vagy történettel.

Mostani számunk főként Püspökszentlászlóról szól. Idén lesz legendás lovagkirályunk, Szent László trónra lépésének 940. évfordulója, valamint 825 éve annak, hogy III. Béla szentté avattatta az Árpád-házi uralkodót. A névadó királyról a településrészen minden évben megemlékeznek, az évforduló kapcsán mi így tisztelgünk.

A másik inspiráció, hogy 2016-ban átadták a kicsiny falu felújított ékkövét, a püspöki kastélyt. Az Európai Unió pályázatból megvalósult példaszzerű külső és belső rekonstrukció – megőrizve az épületegyüttes építészeti szépségét – új funkciókkal gazdagította a kastélyt.

Ezúton is köszönjük Virág Zsolt művészettörténész szakmai közreműködését és a Pécsi Egyházmegye munkatársainak segítségét, akik rendelkezésünkre bocsátották a múltból mentett kutatási eredményeiket!

Köszönettel tartozunk a volt szentlászlóiaknak is, akik emlékezetükkel, féltve őrzött fényképeikkel gazdagították kiadványunkat!

Reméljük nem csak nekik szerzünk örömet a következő oldalakkal!

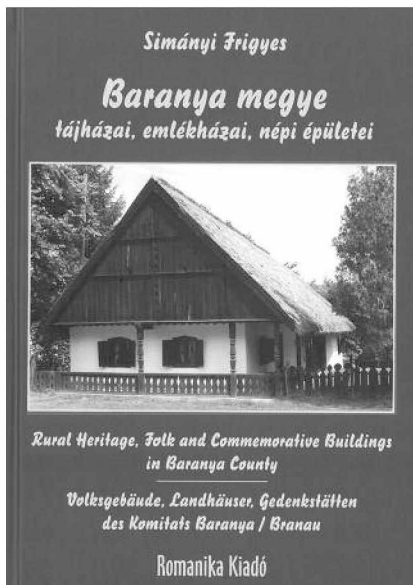
Megint azt éreztük: mennyi megőrkítendő értéket, szépséget őriznek a köztünk élők, ami lejegyzést érdemelne.

Hosszúhetény, 2017. január 30.

Papp János

Könyv a baranyai tájházakról

A magyarországi tájházakról, erről a sajátos, hazai épületállományról még igen kevés kiadvány készült, annak ellenére, hogy az első tájházaink már az 1960-as években létrejöttek. A Romanika Kiadó gondozásában *A Szent Korona öröksége* sorozatban eddig megjelent kötetek a magyar nyelvterület egyéb népi építészeti értékeivel foglalkoznak, a megyei kötetek közt – a Zala megyei könyv után – a baranyai a második a sorban. A könyv megjelenését önkormányzatunk is támogatta, a könyvtárban megvásárolható, kölcsönözhető. A sorozat többi kötetéhez kedvezményesen a Romanika Kiadónál lehet hozzájutni.

Mi is így gondoljat...

“A sokoldalú, kiegyensúlyozott erőforrás használatot jelentő gazdálkodási formák helyébe betolakodó – tévesen modernnek és hatékonyak hitt – nagyüzemi, haszonelvű ga(rá)zdálkodás beszűkíti a figyelmünket. Miközben igyekszünk egyre jobban hatékonyak lenni, egyre jobban kiszolgáltatottak leszünk.

Ha megint teljes tájban gondolkodunk, és hagyományainkra, tapasztalatainkra építünk, ismét olyan gazdagságot tudunk teremteni, amelynek egykor egész Európa csodájára járt.”

(Báder László)

Andrásfalvy Bertalan: A Duna mente népének ártéri gazdálkodása c. könyvének szerkesztője)

FELHÍVÁS

A Hosszúhetényi Népi Együttes ebben az évben ünnepli fennállásának 45. évfordulóját.

Kérjük mindazokat, akik megfordultak az együttesben vagy kapcsolatban voltak a csoporttal, adják kölcsön tancos múltjukkal kapcsolatos fényképeiket. Osszák meg emlékeiket, történeteiket velünk, hogy a következő MÚLTMENTŐ-ben megoszthassuk az olvasókkal!

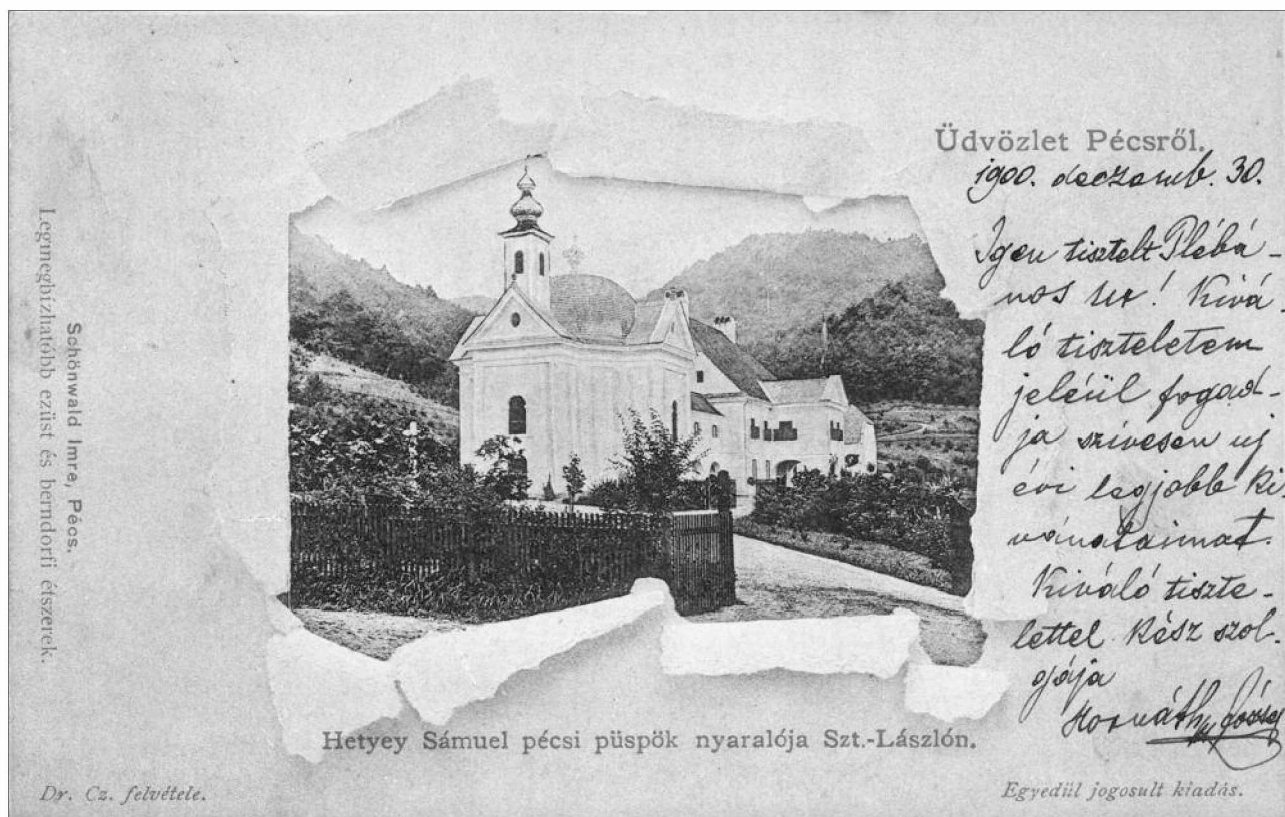
MÚLTMENTŐ

**A HOSSZÚHETÉNYI
HAGYOMÁNYÓRZÓ EGYESÜLET
KIADVÁNYA**

Székhelye:
7694 Hosszúhetény, Verseny u.9.
Telefon: 72/490-827
nepiegyuttas@hosszuheteny.hu

Szerkeszti az egyesület.
Felelős szerkesztő: Papp János
A címlapterv Marsai Ágnes munkája
Készült Pécsen, Molnár Csaba nyomdájában

Püspökszentlászló

A püspöki nyaraló egy korabeli képeslapon. 1900-ban adták fel a lapot újévi jókívánsággal.

Első írásos említése – még Szentlászló néven – egy 1235-ös, vitatott hitelességű királyi adománylevélből származik, amelyben II. Endre a birtokot Bertalan pécsi püspöknek adományozta.

A török hódoltságot követően a falu elnéptelenedett, a környékbeli erdőkben viszont remeték telepedtek meg. Az egyik ott élő remete – a Pécsről elszármazott *Joannes Reinhard Uhl* minorita szerzetes – minden évben Szent László napján ünnepi szentmisét tartott az összegyűlt zarándokoknak. Az ő szervezőmunkája révén épül fel 1725-ben egy kis kápolna, amely eseményről a jelenlegi templom déli külső falán egy másodlagosan elhelyezett homokkő tábla tudósít. Latin nyelvű szövegéből kiderül, hogy a kápolnát gróf *Nesselrode Ferenc Vilmos* pécsi püspök kezelméből – minden bizonnyal anyagi támogatásával – a ferencesek építették Magyarország legszentebb királyának, Lászlónak a tiszteletére 1725-ben.

Gróf Esterházy Pál László pécsi püspök 1797-ben – a korábbi kápolna helyére – késő barokk stílusú új templomot, és mellette püspöki nyaralókastélyt építtetett. A templom ovális alaprajzú, a főpapi nyári rezidencia egyemeletes, mindkét szintjén kétraktusos, középfolyosós elrendezésű. Az északnak emelkedő udvar végében, annak teljes szélességében kontyolt nyeregtetős, kőből falazott, fafödémes, háromsejtes gazdasági épületet emeltek a kastély építésével egy időben. A rezidencia mellett park – benne szökőkúttal és halastóval –, valamint gyümölcsös-, és konyhakert is létesült.

1898-ban *Hetyey Sámuel* pécsi püspök, 101 évvel a felépítése után, 1898 márciusa és júniusa között püspöki nyári rezidencia céljára teljesen felújította a kastélyt. Az épület ezen állapotáról egy 1900-as keltezésű, az épületegyüttest dél-nyugatról ábrázoló képeslap és egy 1902-es datálású, az épületegyüttest dél-keletről bemutató kép tájékoztat. A falfestés-kutatások alapján is tudjuk, hogy a homlokzatokon továbbra is megmaradt a fehér, késő barokk kori szín. A belső terekbe új, hajópadló és terazzo burkolatok kerültek. A felújítás során a mennyezeteket és az oldalfalakat szekkó technikájú díszítőfestéssel látták el, amelyek főként a mennyezeteken maradtak fenn napjainkig. A gazdasági udvarban új konyha-cselédházat emeltek. *Hetyey* püspök a kastélytól délre mintegy hat katasztrális holdnyi földterületet vásárolt meg, amelyen különleges növények és fák telepítésével arborétumot alakított ki.

Gróf Zichy Gyula püspök 1906-ban köttette össze egy új, rövid nyaktaggal az addig csak az emeleti átjáróval egybekapcsolt templomot a kastéllyal. A déli (fő)homlokzaton a középrizalítkban lévő emeleti nagyterem elé 1902 és 1908 között – de minden bizonnyal ezen 1906-ban megkezdett átalakítás idején –, nyitott erkélyt építettek, amely 1908 novemberében a levéltári adatok szerint már biztosan megvolt. Az erkély ajtaját a rizalit két emeleti ablaka között vágták ki. *Zichy* az arborétumot is fejlesztette, mellette pedig vadaskertet is kialakított.

1909-ben Zichy püspök a kastély déli (fő)homlokzatának timpanonjában a kastély építésében, valamint felújításában legfontosabb szerepet játszó három püspök pirogránitból készült címerét is elhelyeztette: középen gróf Esterházy Pál László, balról Hetey Sámuel, jobbról pedig gróf Zichy Gyula címere kapott helyet. A címereket a pécsi Zsolnay-gyár készítette.

Az első világháború eseményei, az ún. sásdi tanácsköztársaság időszaka, majd az 1919. évi szerb megszállás súlyos károkat okoztak a településen, a kastélyt és a templomot kifosztották.

1921-ben Zichy Gyula püspök rendbe hozatta a megromlódott épületeket. Ekkor cserélték ki a kastély addigi zsindefedését cserépre, a templom tornyát és tetőzetét pedig felújították.

1944-1945-ben a második világháború végét, és az azt követő időszakot viszonylagos épségben vészelte át az épületgyűttes, s 1946-ban a kastélyban a dombóvári orsolyita apácarend nővérei püspöki jóváhagyással elemi iskolát, katolikus leánynevelő intézetet, valamint ártotthont létesíttek.

A püspökszentlászlói kastély 1948-ban önálló rendházzá vált, ám miután a kommunista kormányzat felszámolta az egyházi iskolákat, majd 1950-ben négy tanító rend kivételével a szerzetesrendeket is, az épület újra lakó nélkül maradt.

Virág Ferenc püspök 1954. január 17-én nyilatkozatot adott ki, amelyben kijelentette, hogy a kastélyt használatra átengedi az Egyházi Kegydíjasok és Betegek Szeretetszolgálatának otthon céljára, (miután a hosszúhetényi községi tanács önkényesen kiigényelte az ezelőtt használaton kívüli

épületet és átadták a Turistaházakat Kezelő Vállalatnak, s az épületet méltatlanul turistaszállásnak használták). A szeretetotthont végül 1954. április 9-én nyitották meg; kezdetben harminc nővér költözött ide. Az otthon mindenkori lakóinak – idős és beteg papoknak, szerzeteseknek és szerzetesnőknek, papok édesanyjainak, illetve egyházi alkalmazottaknak – 1965-ben *VI. Pál pápa* is elküldte áldó szavait: ez a Rómában kelt díszes irat mind a mai napig megtalálható a kastélyban.

Az itt lakók életét 1955-ben zavarta meg egy nagyobb incidens, amikor július 12-én az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) huszonnégy órán belüli távozásra szólította fel őket. Ezután július 17-én itt helyezték el titokban a koncepciós perben elítélt *Mindszenty József* esztergomi érseket, prímást, bíborost. Az emeleten jelöltek ki két szobát Mindszenty számára, a földszinti helyiségeket pedig elfoglalták az őrzésére Pécsről kirendelt ÁVH-sok. Október 10-én a szintén koholt vádak alapján elítélt *Grósz József* kalocsai érseket is Püspökszentlászlóra szállították házi őrizetbe. Mivel azonban az épület állaga ekkor már meglehetősen leromlott volt, nem egészen egy hónap múlva, november 2-án Felsőpeténybe, az államosított Almásy-kastélyba költöztették át mindkettőjüket.

A kastélyban működő egyházi szeretetotthont 1997-ben bezárták, ezt követően az épület hosszabb ideig üresen állt. A templom továbbra is zavartalanul működött – és működik ma is – a hosszúhetényi plébánia filiájaként.

Virág Zsolt művészettörténész
Fotók: Pécsi Egyházmegye archívuma

Élet a szeretetotthonban 1976 körül. Az ott dolgozók több nővért felismertek az otthon lakói közül. A képen látható Gáncs Klára gondnoknővér, Emma nővér, Hilária nővér, Cecilke nővér, Kolomba nővér, Brigitta nővér, Angelika nővér. A háttérben a konyha alkalmazottai: Takács Esztike (Gunszt Károlyné), Jolán néni (Rátkuti Lajosné)

Hétköznapiak és ünnepek Püspökszentlászlón

A 18. század második felében németajkú telepések érkeztek vidékünkre, így Püspökszentlászlóra is. A falu ekkor kezdte másodvirágzását, egészen a múlt század derekáig. A falu újkori életéről kérdezgettem Aradi Károlyné Pándl Magdolnát, Magdi nénit, aki Püspökszentlászlón született 1938-ban és 1959-ig itt is lakott a haranglábbal szemben, itt volt a kocsmá is, amelyet nagypapája vezetett. 1959-ben kötött házasságot. Azóta Hosszúhetényben élnek férjével az Iskola utcában. A régi fényképeket nézegetve, arról mesélt nekem, hogyan éltek akkortájt az emberek ebben a faluban. Először arra kértem meséljen iskolás éveiről.

– Kicsi, osztatlan általános iskola volt. Az én időmben tizenketten tanultunk itt összesen. *Tóth Éva* volt az első tanítóm, majd mikor elment, *Óri Edit* vette át a helyét. Összesen 8 osztály volt. Együtt tanultunk kicsik és nagyok. Szentlászlón egy ideig volt apáca zárda. Apácák is tanítottak minket. Kötelező volt az egyenruha és a hajviselet.

Püspökszentlászlói iskolások 1947-48-táján.
Szilárd József, Strung Károly, Reisch Magdolna, ?, Szilárd Márta, Penics Mária, Szilárd Ilona, Látschám János, Látschám László, Pándl Magdi, Reisch Dezső

– *Az iskola elvégzése után hogyan alakult az élete?*
– A nyolcadik osztály után gyors-és gépirói tanfolyamot végeztem, majd Hetényben a Tanácsnál helyezkedtem el. Két éven keresztül minden nap Szentlászlóról gyalogoltam Heténybe és vissza.

– *Miből éltek az emberek Püspökszentlászlón, mivel foglalkoztak?*

– Püspökszentlászlón német családok laktak. A lakosság száma 90-100 között volt. Nem volt kövesút, ezért többen

elköltöztek. Földművesek voltunk, mindent megtermeltünk magunknak. A férfiak a vasasi bányába jártak dolgozni. A nők otthon tették a dolgukat. A konyhakert nem a háznál volt, hanem az utolsó ház és a Mária kép között helyezkedett el. A patak közel volt, így könnyen öntöztünk. Nem volt bekerítve, a vaddisznók, őzek a termésekből szívesen lakomáztak. A háznál csak házi állatok voltak. Mivel kerítés nem volt, a baromfik szabadon mászkáltak. Az asszonyok gyűjtötték a fát, az ágakat összekötötték, a fejükön vitték haza.

Mikor nálunk tollfosztás volt az asszonyokat elkísérték a férfiak is, mert addig ők ingyen bort kaphattak a kocsmában. Sötétedés előtt, miután megettek az állatok, akkor jöttek a tollfosztó házba és este tíz, tizenegy óra magasságában mentek haza. Finom foszlós házi kaláccsal és szárított szilvából, almából készült kompóttal kínáltuk meg a segítőt.

Szerdán pedig a nagymosás napja volt. Házilag készült hamulúggal mostunk. Minden pénteken volt kenyérsütés. Mindenki megtermelte magának a búzát, a malomba leőrölték, mindenki a saját lisztjéből sütötte a kenyeret, mert a háznál volt saját kemence.

Főként lovat és tehenet tartottunk, de disznót is hizlaltunk. Heténybe is jártunk tejet hozni. Tej, túró, kefir, aludt-tej volt a fő étel. A csordás minden reggel kihajtotta a teheneket a legelőre és vissza. Fizetést nem kapott, helyette hetente mindig más háznál kapott háromszori étkezést.

– *Miket játszottak gyermekkorában?*

– Bújócskázunk, meg fogócskázunk, ez utóbbit mi cicásnak neveztük.

– *Milyenek voltak a bálók?*

Magdi néni Óbert Mártát tatja a karján 1957 körül.

Esküvői fotó a szentlászlói templom ajtajában 1959-ben

– Például búcsúbálok a férfiak az erdőből hoztak zöld ágakat. A sátor alapja megvolt, ezekkel díszítettük a sátrat. Ebben az időben délután 3 órakor kezdődtek a bálók. A zenészek először végigjárták a falut és marsot játszottak. Öt órakor mindenki hazament, mert az állatokat meg kellett etetni, majd visszajöttek és este tízig tartott a bál, mert másnap mindenki dolgozott. Az ünnepi menü: borleves, libapecsenye, uborka- vagy zöldsaláta, egészben sült burgonya, kalács és rétes volt. Búcsúkor mindenkihez eljöttek a rokonok, ekkor találkoztak egymással.

Télen farsangi bál volt. Ekkor mindenki álarcot vett föl, maszkásoknak nevezték ezeket. Miután megszűnt az apáca rend, turista szálló lett a kastély. Ekkor több bál volt. Előtte, amíg az apácák itt voltak, addig mindig nálunk, a kocsmában tartották a bálókat.

– Püspökszentlászló 1955-ben bevonult a magyar történelembe. Mindszenty József bíboros fogva tartására gondolok. Ebből mit érzékeltek a szentlászlóiak?

– Mikor Mindszenty idekerült megszűnt az „élet”. Az ávosok még azt is megszábták, mikor mehetünk ki a temetőbe. Nekik is minden héten más adott ételt, mint a csordásnak. Ekkor igyekezett mindenki menekülni a faluból. Míg a bíboros itt volt, én is Heténybe költöztem albérlésbe.

– Milyen volt a kapcsolatuk a szomszédos Kisújványával?
– A Kisújványaiak, mivel nekik nem volt papjuk, Szentlászlóra jártak misére. Kisújványáról is hordtak Heténybe és a

vasasi bányatelepre tejféléket. Mikor jöttek hazafele, mindig betértek a Wudi-féle kocsmába (ami a nagypapámé volt), ott megpihentek, elfogyasztották a hazuról hozott ételmezt és ittak rá egy pohár bort. Innen, megpihenve indultak haza.

– Sajnálta-e elhagyni a falut?

– Igen, nagyon sajnáltam. Szerettem ott lakni, igazi kis közösség volt a falu. Egy nagy család voltunk.

– Köszönöm a beszélgetést!

Kruzseky Cecília

Bocz Ferenc volt a település utosló tanítója. Maga is sportember volt, így nem véletlen, hogy tanítványai sportban is eredményesek voltak. Rátkuti Joli (középen) Pécssett megnyerte a járási pingpong versenyt, Óbert Márta (jobbra) harmadik lett.

Lent, egy korábbi felvételen: Püspökszentlászlói iskolások. Ki ismeri fel magát?

Élet a szeretetotthonban

A II. Világháború után a püspökszentlászlói kastélyban rendi elemi iskola, katolikus polgári iskola, leánynevelő intézet és árvaotthon is működött. Az iskolák államosítását követően turistaszállásként üzemeltették az épületet. 1954-től a kastély az Egyházi Kegydíjasok és Betegek Szeretetszolgálatának adott helyet, ahol idős és beteg papoknak, szerzeteseknek és szerzetesnőknek, papok édesanyjainak, illetve egyházi alkalmazottaknak nyújtottak gondozást, menedéket. 1955-ben fél évig az ÁVH vette birtokába az épületet, majd ezt követően 1997-ig egyházi szeretetotthonként működött.

Két egykori alkalmazottal – *Bagó Sándornéval* és *Szilárd Ferencnével* – beszélgettem az otthon hétköznapjairól.

Bagó Sándorné Nusztern Anna: 1984 júniusában kerültem az otthon szolgálatába, ahova az akkori gondnoknő *Gáncs Klára Valerika* gondnok nővér vett fel, mint varrónőt, de ahogy megtudta, hogy autót is tudok vezetni nagyon megörült, mert *Ferenc testvér* pont akkor volt beteg és kellett egy sofőr segítség. Sokat kellett segíteni a szállításban, vásárlásban. A piros ARO-val jártunk.

Először varrónő voltam, aztán sofőr, majd kertész, aztán mosónő, végül takarítónő is voltam. Mindent kellett csinálni, amire szükség volt. A konyhán megvolt a három ember, ők nem igen tudtak máshova menni. Nekem mindig oda kellett mennem, ahol nagyobb szükség volt rám, de általában varrtam. Többnyire a nővérek ruháit. Egy darabig nem hordhatták rendi viseletüket, de amikor a 80-as években ismét bejött a változás és újra felvehették a rend ruháit, akkor újra varrtam őket. Tudom, hogy a *Brigitta nővérnek* sűrű fátyla volt, de sajnos nem tudom már, hogy melyik rendből.

Szilárd Ferencné Reisch Aranka: Nekem *Gáncs Klára* olyan volt, mintha az anyám lett volna, hiszen gyerekkoromban kerültem oda 16 évesen. Ő engem úgy tekintett, mintha a gyerekiük lettem volna. Az általános iskola elvégzése után a Janusba jártam fél évet. Kollégiumban laktam, de nem bírtam. Azután jelentkeztem gyors és gépiró tanfolyamra. Megvolt a vizsgám, felvettek, de én mégis úgy gondoltam itt maradok az öregeknél, így nem mentem el beiratkozni sem.

Amikor oda kerültem, akkor a *Celzina nővér* volt a konyhás, majd a *Bonfflia nővér*. Mindig hárman voltunk a konyhán. Sokszor jöttek diáklányok szabadságra, ők csak besegítettek. Engem elküldtek szakácsiskolába tanulni, a kisfiam akkor volt első osztályos. Mikor a Bonfi néni már nagyon beteg volt, akkor én vettem át a konyha vezetését.

– Hogyan zajlott az élet az otthonban?

Bagó Sándorné: A nővérek be voltak osztva, hogy ki, mit csinál. Volt, aki az ebédlőt tartotta rendben, *Brigitta* nővér a konyhakertet rendezte, neki segített később *Gizike*, aki Mohácsról jött. *Erharda nővér* egyházi és mise ruhákat varrt. A végén már megkért, hogy segítsék neki varrni, mert már ő sem bírta. Ő gondozta a virágokat is.

Volt, aki a templomot rendezte: *Ágnes nővér* volt a

sekrestyés. Volt egy üvegház, ahol *Mártonka nővér* dolgozott. *Aquináta nővér* kísérte a betérő turistákat, és mesélt Püspökszentlászlóról, a kastélyról és a gyönyörű arborétumról. Ha csoportok jöttek – akár gyerekek, akár felnőttek –, ő kalauzolta el őket. A parkban nagyon sokféle fenyőfa-jta volt, különleges növényritkaságok. Ezeket még *Hetyei Sámuel* püspök hozatta. A park rendezését *Németh János* S. J. atya vette kezébe, aki kertésznek került ide és lelki vezetőjük is volt a nővéreknek.

Németh atya 28 évig volt az otthon lelkésze. Nagy szakértelemmel gondozta a parkot. Egy szép versike is őrzi emlékét: "Fák, virágok hú kertésze volt, embertestvérhez jóssággal hajolt. A lelke itt él, csak a teste holt."

Amíg jól bírták magukat a nővérek csak segíteni kellett nekik. Vasárnaponként az alkalmazottaknak nem kellett feljárni Hetényből, de később, amikor már idősödtek a nővérek, mindig kevesebbet bírtak, akkor már vasárnap is mennünk kellett dolgozni.

Szilárd Ferencné: Fél 8-ra mentünk dolgozni, de előtte nap Bonfi nővér úgy kiadagolta a másnapi reggelit, hogy mi csak behordtuk tálcán az összekészített ételeket. A folyadékot bevittük kancsóval, amit szintén az asztalra tettünk ki. A folyóson volt egy mosogató, ahol általában a nővérek és *Szemmelrockné* segédkezett. Ott a reggeli szennyes edényeket el is mosták.

Reggeli után elpakoltunk és nekiálltunk az ebéd előkészítésének. Előfordult az is, hogy előtte nap előkészültünk a másnapi ebédhez. Megpucoltuk a zöldségeket, beraktuk nejlon zacskóba, hogy frissen maradjon, krumplit pucoltunk. Fél 12-kor jöttek a betegápolók, hozták a nagy éthordót és vitték föl az ételt a betegszobába.

Bonfi nővér konyhafőnök és Rátkuti Lajosné szakács

A betegek kaptak elsőként ebédet. Úgy emlékszem, sokáig *Rozika* volt az ápolójuk. A többieknek pedig a nagy edényben bevittük a folyósóra az étel. Ott tálaltuk ki pecsenyés tálra, leveses tálra. Ebéd előtt felállva imádkoztak a

nővérek, csak ezután szolgáltunk fel. Megették az ebédet, ebéd után megint imádkoztak. A mi feladatunk az volt, hogy ebéd után kihozzuk a nagy tálakat és elmosogassuk.

A vacsorát csak előkészítettük, mert azt szintén Bonfi nővér osztotta ki. Nekünk fél 8-tól délután 4-ig tartott a munkaidőnk. De amikor pl. bundáskenyér volt a vacsora megsütöttük, és egy tálban melegen tartottuk vacsoráig a nagy rakott sparheltben.

Amikor oda kerültem volt, amikor a vendégekkel együtt, akár 50 főre is főztünk, de általában 30 fő körüli volt a létszám.

Más otthonokból is érkeztek hozzánk pihenni nővérek. A szabadságukat töltötték Püspökszentlászlón. Az étkezéseknél mindenkinek megvolt a helye hova ül, a vendégek egy hosszú asztal mellett kaptak helyet. Ha valakinek születésnapja volt, olyankor az rendelhette az aznapi ebédet, hogy mit szeretne. A terítékére, odatettek egy kis ajándékot, apróságot. Mindenki énekelt az ünnepeltnek valami éneket.

– *Egy rendbe tartoztak a nővérek? A lakók mind Orsolyita nővérek voltak?*

Bagó Sándorné: Nem, 11 féle női szerzetesrendből valók voltak az otthon lakói. Az Orsolyiták jöttek ide először 1946-ban Dombóvárról, ők nyitották meg az iskolát. Szatmári, Kalocsai, Kármelita, Szervita, Notre Dam, Irgalmas, Ciszterci, Domonkos nővérek is voltak itt. Sajnos kettőre már nem emlékszem. Sokan a kastély melletti sírkertben vannak eltemetve. Az elhunytat a templomban ravatalozták fel és utána vitték őket a sírhelyre. Az atya temette el őket, Ferenc testvér volt a sírásó. Abban az időben még Hetényben sem volt sírásó. A *Bernáth Zoli bácsi* csinálta a koporsókat, Ferenc hozta föl Szentlászlóra. A nővérek addig szépen felöltöztették halott társukat,

Gáncs Klára gondnoknővér halála után, 1991-ben Milona Gabriella Veróna nővér vette át a gondnoki feladatokat. A nővérek a gondnoknő és Váczenyő atya társaságában.

mindig a saját rendi ruhájába. Amilyen szenvedéseken mentek keresztül, amit át kellett élniük életük során, ahhoz képest nagyon szép kort értek meg. Nyolcvan-kilencven éves korukban költöztek el az égi világba. Szerintem nekik Szentlászlóban nagyon jó volt ez a csend, a nyugalom, a békesség. Csak mi tudjuk, akik köztük voltunk. Nyugalom és szeretet áradt belőlük. Ők is emberek voltak, nekik is voltak hibáik, de elmondhatatlan, milyen alázatosan vettek mindent, milyen szeretettel vették körül a dolgozókat. Ezt érezni lehetett, mikor az ember ott volt közöttük.

– **Többször elhangzott Ferenc testvér neve.**

Bagóné Sándorné: Ő egy megjelenésében is egyszerű, mint egy parasztember, olyan volt. Szerény, kedves pocakos ember. Ő sose mutatta azt, hogy neki iskolája van. Úgy tudom hittudományit végzett, de nem szentelték pappá. De amit meg kellett csinálni a kastély körül, azt megcsinálta. Ismerte Hosszúhetény minden iparosát, szak-emberét. Tudta milyen munkára kit kell hívni a faluból. Jóban volt mindenkivel. Ferenc testvér előtt volt egy *Sándor testvér*, meg egy *Vida bácsi* nevű is, talán szerzetes lehetett. Emlékszem mikor még nem dolgoztam az otthonban, ahogy hajonfőn ült a kocsin és a nagy viharban ment lovas kocsival Szentlászlóba.

Szilárd Ferencné: Eleinte Ferencnek volt egy nagy lova, egyes ló. Azzal járt be Heténybe. Akkor még, úgy emlékszem, a pécsi otthonból hordták Hetényig az élelmiszert, és Ferenc onnan hozta fel a faluba, lovaskocsival. Utána mikor már a ló öreg volt és megbetegedett, akkor szerezte az öszvéreket. Szombathely mellől Zanatról hozták ide őket Szentlászlóra. Ott lakott Ferenc öccse, ő

Ferenc testvér és Aranka a kastély udvarán

segített neki, a szállításban. Vagonban hozták el őket Pécsig, Ferenc végig a vagonban feküdt az öszvérek mellett. Pécsről gyalog jött haza velük. Utána egy darabig az öszvérekkel járt le Heténybe. Később lett egy Puff motor-

ja, aztán lett csak az ARÓ gépkocsi.

– **Jártam a megszépült kastélyban, amelynek ma már más a funkciója. El sem tudom képzelni, hogy fértek el a nővérek az épületben.**

Bagó Sándorné: Lent a nappaltól jobbra, az északi oldalon volt a Bonfi néni szobája, a déli oldalon volt a Németh atyáé, ami később a *Vác atyáé* lett. Ami most egy kis terem, az egy étkezőszerű helyiség volt, ott tudtak a nővérek melegíteni maguknak valamit. A bejáratnál balra lakott a gondnok nővér. Volt hálószobája, irodája és egy fürdője. Fönt az emeleten középen van a nappali, ott jöttek össze a közös imára pl. ha karácsonykor kis ünnepséget rendeztek, vagy húsvétkor, vagy ha farsangot tartottak. A nappaltól balra és jobbra volt két-két szoba – általában hárman voltak egy szobában. Volt egy kápolna ahova általában egyéneként mentek imádkozni. Úgy volt kialakítva a betegek miatt, akik már nem tudtak lemenni a templomba, felvitték a hangosítást a kápolnába és ott vettek részt a szentmisén. Az ebédlő rögtön a bejáraton belépő nagy tágas helyiség volt. A bal oldali folyosóról nyílt a Brigitta nővér szobája és a hátsóban, ami közel volt a templomhoz, ott lakott az Ágnes nővér. Az Ágnes nővérek ketten voltak. A Brigittáék hárman, ők testvérek voltak. Volt egy Jozefa nővér nevű testvére és egy beteg, Rózsika nevű (izomsorvadásba szenvedő) testvére is. Megengedték a nővéreknek, hogy elhozzák magukhoz beteg testvérüket. Fönt volt egy betegszoba. Ha olyan beteg volt a szobájában ápolták a többiek, ha már a szobatárs nem tudta ellátni a beteget, akkor a betegszobába került, ahol 6-7-en is voltak.

– **Hol volt a konyha? Ennyi személyre az sem lehetett kicsi helyiség.**

Szilárd Ferencné: A konyha a másik épületben volt, kint az udvaron. Ott ahol most a felújított mellékhelyiség van a látogatóknak, a hegyoldal felől. Télen is az udvaron keresztül hordtuk be az ételt. Lépcsőn kellett le- és feljárnunk minden nap. Nehéz volt az is, hogy egy rakott sparhelt volt, és szénnel meg fával kellett tüzelnünk. Rakni kellett a tüzet, de mindig tisztaságnak is kellett lenni. Nem volt egyszerű.

A menüt a főnöknővér állította össze, de amikor már meglett a papirom, hogy szakács vagyok, akkor már együtt csináltuk az étrendet az alapanyagok miatt. Én tudtam, hogy miből mi van. Sokszor változtatni is kellett, mert nem úgy volt, hogy gyorsan el tudtunk menni érte. Nagykerben vásárolt be mindig Ferenc.

– **Aranka Püspökszentlászlón született, itt töltötte gyerekkorát, itt járt iskolába. Hogyan emlékszik az akkori kastélyra?**

Szilárd Ferencné: Az iskolának nagyon jó volt a kapcsolata az otthonnal. Sokszor telefonáltak Hetényből. Az iskolában nem volt telefon, akkor jöttek át szólni, hogy *Bocz Feri bácsi* menjen a telefonhoz. Például a tornaóránk is kint volt a templom udvarban.

Emlékszem, 1960 körül lehetett. Mentek hazafelé a kisújbányai fiatalok, akik egyszer már a Schellenberger kocsmában berúgtak. Hazafelé aztán a *Trecsek Emmánál* is pálinkáztak. A Diós-kútnál összeestek és nem bírtak tovább menni. Egyikük még be tudott jönni a kastélyba szólni, így Ferenc testvér ment ki értük. A nővér mondta is, hogy

A konyha bejárata

hóval kell bedörzsölni őket. A pajtában aztán "felolvadtak" a legények, és így a kastély lakóinak segítségével megmenekültek a fagyhaláltól. Minden évben tartottunk farsangot az iskolában. Bocz Feri bácsi mindig költött ilyenkor verseket, ezt is megörökítette:

Vidéki legények majd megfagytak,
vadaskertben a hóban maradtak.
Sok volt a hetényi bor számukra,
hát még a szentlászlói pálinka.
Nehéz volt életre hozni őket,
ez eset most rájuk árnyékot vet.
Tanulhatnak belőlük mások is,
így jár, ki sokat iszik, nálunk is.

– *Arankának nem lehet, de Annus néninek talán van emléke, arról az időszakról, amikor Mindszenty bíborost idehozták és itt raboskodott a kastélyban.*

Bagó Sándorné: Én akkor 10 éves voltam, és arra emlékszem, hogy mikor kimentünk Szentlászlóra a kastély teljesen körbe volt kerítve, talán egy résen lehetett bekukucskálni, de nagyon kellett vigyázni, mert az ÁVÓ-sok ott voltak, és senkit nem engedtek az épület közelébe. A faluban állataikat legeltető gazdákat is elküldték, még a kastély közelébe se engedhették állataikat.

– *Kik dolgoztak még a faluból a kastélyban?*

Bagó Sándorné: A Látschám Annuska néni, a Szemmelrock Mariska néni, Rátkuti Jolán néni, a Takács Eszti (Gunszt Károlyné) és az anyukája Takács Mariska néni, később járt a Pánczél Kati, Kiss Magdika, Gunszt Terike, Tóth Béláné Zsuzsi, Reisch Anna (Tánti).

Azt hiszem, akik ott dolgoztunk, mindannyian elmondhatjuk, hogy jó érzés volt ott lenni. A nővérek az emberre sugározták a jóságot, lelki nyugalmat. Lehetett érezni, ha beléptünk a házba, megváltoztunk. Mintha valami úgy átment volna rajtunk. Egész másképp érezte magát az ember. Hihetetlen dolog!

Poór Gabriella

Hetényi dolgozók a kastély előtt .

Anekdóták Aquinata nővér írásából

Aquinata nővér maga is foglalkozott a kastély és lakói történetével. Írásából itt közlünk két történetet.

Virág püspökatyja is nagyon szeretett itt lenni. Róla maradt fenn a következő anekdota: Egyik nyaralása alkalmával üzent fővadászának, hogy küldjön egy őzet a kastély lakói számára. Az lelőtte a vadat, de nem talált csak egy cigányt, aki hajnaldó volt elvinni a hátán. Amint a püspök meglátta a cigányt, megjegyezte előtte: "Különb embert nem talált a fővadász, aki elhozta volna az őzet?". Erre a cigány így válaszolt: "Különb helyre külön embereket szoktak küldeni." Erre a szellemes válasza nagyot kacagott a püspök és gavallérosan megjutalmazta a cigányt.

Egy érdekes anekdota maradt fenn annak a magyarázata, hogy mégis miért jött vissza Hettyey Sámuel pécsi püspök Mecseknádasdról Püspökszentlászlóra.

Egy alkalommal ugyanis a püspök udvari papja kíséretében sétált az erdő szélén. Találkoztak egy német ajkú bácsival, aki a püspök nagy meglepetésére nem köszönt neki. Meg is szólította: "Bácsikám, nem tudja kivel találkozott?". Az öreg erre megszólalt: "De tudom," "Hát és miért nem köszönt?" "Mert maga csak csinált püspök, az igazi püspök én vagyok." Ugyanis a bácsi vezetékneve Bischof volt. A püspököt ez a felelet kellemetlenül érintette, és azt a megjegyzést fűzte hozzá: "Eh pedig ilyen faragatlan emberek között tovább nem maradok." Ezért hozatta rendbe a kígyók, békák, patkányok tanyájává lett püspökszentlászlói nyaraló kastélyt."

Kép - mutató

A fotókat Bocz Ferenc családjától kaptuk kölcsön. A fenti képen a tanár úr tanítványai láthatóak a templom előtt. Reisch Aranka, Rátkuti Margitka, Szilárd Marika, Óbert János, Király Éva, Wetzl Erzsé, Király Laci, Király Ili, Szilárd Feri, Gunszt Tibi, Látschám Józsi.

A bal oldali régi kép Püspökszentlászlón készült ballagás alkalmával. Bocz Ferenc tanár úr a búcsúzó nyolcadikosokkal.

Kérjük Olvasóinkat, küldjenek információkat, történeteket az itt közölt képekről!

Kinek van még fotója, háború előtti levele, nyugtája, gazdálkodással, földdel vagy hetényi egyesületekkel kapcsolatos régi irata? Ki őriz hetényi, kisújányai, püspökszentlászlói falurészletet ábrázoló régi fotót, rajzot, képeslapot? Van-e még valakinek dokumentuma a régi mozizásról, a sportéletről, a vendéglőkről, malomokról, a Kultúrházról? Ossza meg velünk, hogy mi is megoszthassuk olvasóinkkal!

Mesélő papírok

"PANNONIA" SÖRFŐZŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG PÉCS

VÉDJEGY
"PAN"
"PANNONIA" DUPLA MALÁTA SÖR

1929. június 29. Pécs.

T. *Hangya Kereskedés*

Van szerencsénk... *Seleforn* vett b. rendelvényének teljesítéséről

Írtesíteni és erről alább részletezett számlával szolgálni, melynek *26 K 5*

Az edények melyeket legfeljebb 14 napra engedünk át kölcsönképpen, frankó jó állapotban Pécs állomásra küldendők vissza. Ezen idő elteltével az oldalon jegyzett árak szerint jogunkban áll a vissza nem küldött, vagy hiányzó edények értékét, nemkülönbön az alatti kikötés értelmében megjárás kölcsönját követelni.

Reméljük, hogy küldeményünkkel minden tekintetben meg lesz elégedve és kérjük bennünket b. megrendeléseivel mennél gyakrabban megtisztelni.

Kiváló tisztelettel
"PANNONIA" SÖRFŐZŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG PÉCS.

SZÁMLA *másolat*

Küldtünk b. számlájára és veszélyére *szolgálati körülmények között*

HORDÓSOR		PALACKSOR		SÖRMINŐSEG	LITER	ÁR	ÖSSZE
1/11	1/2	1/4	1/6				
HEKTÓ		LITERES					
<i>150</i>		<i>150</i>		<i>Különleges</i>	<i>50</i>	<i>16</i>	<i>130</i>
							<i>247</i>
							<i>10</i>
							<i>246</i>

Érdemünk a sör letételeitől számítva... napig kölcsönben tartandó, ezen idő elteltével azonban hetenként és ki-ki... napra kölcsönját számítunk fel.

Bencsikné Takács Mártától a Pécsi Söröző színtervezőtechnikai vezetőjétől kaptuk a képeket az alábbi sorok kíséretében:

A számlát Laufer László, volt Sörözői dolgozónk bocsájtotta a Sörözőre rendelkezésére. Vert József, a Söröző kommunikációs vezetője a hetényi kötődésem miatt mutatta meg. Vert úr annak is utána nézett, hogy mit számláltak 1929 táján sörkülönlegességnek. Mellékelem a termék címkéjét is."

Az átutalásos számla a Hangya Szövetkezet kirendeltségének nevére szól. Vajon milyen különleges alkalomra, eseményre rendelték meg ezt a minőségi árut?

A lenti jegyzék a Hetényi Gyönyösbokrétára Bokrétára napi ünnepségével kapcsolatban készült, melyet 1935 június 23-án tartottak Hetényben. A plakátok, meghívók és belépőjegyek költségét tartalmazza.

Az összegyűjtött információk szerint ezen a napon a meghívott csoportok a strand mellett felállított színpadon szerepeltek. Ebédet hetényi családoknál kaptak a vendégek, majd Bocz György bíró udvarán gyülekeztek és innen vonultak a strandfürdőhöz. "Belépődíj: 50 fillér, gyerekjegy 20 fillér. Fenntartott I. hely 1 pengő" volt az eseményen. A műsor után nagy, közös vacsorához készülődtek, amikor kigyulladtak a közvetlen közelben lévő szalmakazlak. Leégett Katos Sándorék, Katos János-

243/19

PÉCS, 1935. június 28.

PERCZEL-UTCA 42.

Jegyzék.

T. *Mio Jozsef Hivatal*

(Hozzájárulás: Gyönyösbokrétára)

Aranypengő	fill.		
<i>485</i>	<i>300</i>	<i>22</i>	<i>-</i>
<i>"</i>	<i>500</i>	<i>8</i>	<i>-</i>
<i>486</i>	<i>1500</i>	<i>12</i>	<i>-</i>
		<i>126</i>	
		<i>4326</i>	

326 fog. 1 adó

számlapengő: 4326

Laufer

ék és Kovács Jánosék kazla. A tüzeset nem csak a nap befejezésének hangulatát tette tönkre, hanem anyagig csödbbe jutott a stand üzemeltetője is.

Egyesületünk életéből 2016.

Nem csak egyesületünk hagyományörző tevékenységét érte nagy veszteség 2016-ban. Településünk, sőt a megye népzenei élete is két kiváló szakembert veszített.

Dallos Nándor falunk múltjának kuatója, szenvedélyes népdalgyűjtő életének 85. évében hagyott itt bennünket.

Egyre gazdagodó kutatómunkája a honismereti füzetekben öltött testet ragadványnev gyűjtéséről, vízimalmainkról. A *dr. Pesti Jánossal* a hetényi tájnyelvet megőrkítő közös munkájuk, a Hetényi Szótár országos jelentőségű mű. Páratlan, felbecsülhetetlen értékeket hagyott ránk, melyektől gazdagabb lehet a felnövekvő nemzedék. Hálás köszönettel tartozunk mindezért Nándi bácsinak!

Hollósi Bélát a sors küldte közénk, amikor a Népi Együttesben vezető váltás történt, és a korábbi zenekar tagjainak többsége is elköszönt. Az ifjúsági fúvószenekar néhány tagja ugyan szívesen csatlakozott a korábbi együttes megmaradt tagjaihoz, de a vezetést senki sem vállalta. Béla bácsi ekkor

került nyugdíjas pedagógusként, napközis nevelőnek az iskolába. Csak egy évet dolgozott Hetényben, de élete a következő 23 évben újra szorosabban kötődött szülőfalujához.

Zenakarvezetőként vérbeli zenészt ismertünk meg benne, aki bármilyen helyzetben elővette trombitáját vagy szájharmonikáját, hogy a körülötte lévőket szórakoztassa. Szívesen hallgattuk zenész történeteit is. Jókat neveltünk vele, amikor önkritikusan saját emberi gyöngéiről, vicces melléfogásairól mesélt. Meghatóan gyermeki boldogsággal fogadta, amikor születésnapját ünnepeltük az együttesben.

Itt hagyott bennünket két muzikus lélek, elment két igazi zenész. Összeállt az égi zenekar.

Tevékenységiünk 2016-ban

Január 30-án a sváb bál megnyitására kértek fel bennünket. Az iskola 7. osztályos tanulói *Pappné Pintér Ilona* vezetésével polkát táncoltak, *Kruzsely Pálma* németül énekelt, *Lázárné Szabó Emese* vezetésével együttesünk szűri táncokat adott elő a báli vendégseregnek.

A hetényi után február közepén Szombathelyen rendezte országos továbbképzését a Muharay Szövetség. Együttesünket hárman képviselték a szakmai hétvégén.

A III. Baranyai Szólótánc Fesztivál gáláján négy táncosunk – *Bertalan Éva*, *Radó Tihamér*, *Bocz Orsolya*, *Molnár János* – és *Kruzsely László* vezetésével a Somkerék zenekar nyitotta meg a díjkiosztó ünnepséget. A gála kezdetén a rendezők megemlékeztek a nemrég elhunyt Dallos Nándorról és Hollósi Béláról is, akik Hosszúhetény révén jelentőset alkottak és tettek Baranya népzenei életében.

Egyesületi éves rendes közgyűlésünket április 15-én tartottuk az iskolában, melyen a tagság újválasztotta a két éve mandátumot szerzett elnökséget és elfogadta a 2015-ről szóló beszámolót.

Az esős időjárás miatt pünkösdkor csak zenészeink képviselték a Népi Együttest a Kisújbányán rendezett majálison.

A Muharay Szövetség Májusi tánc elnevezésű programján Százhalombattán Baranyát zengővárkonyi zenészek és táncosok társaságában *Bertalan Éva* és *Radó Tihamér*, valamint *Katonáné Gunszt Andrea* és *Katona Bálint* képviselte.

Elnökség:

Bertalan Éva
Keserű Árpád
Lázárné Szabó Emese
Molnár János
Pintér Ildikó
Radó Tihamér

Elnök:

Papp János

Tagságunk:

Bagó Sára
Balogh Hanna
Bocz Orsolya
Csák Beatrix
Csák József
Csák Józsefné
Dr. Csörnyei László
Dallos Jánosné
Dallos László
Dallos Veronika
Erdei Benedek
Erdei Viktória
Fábos Bence
Ferencz Tamás
Füzi Gyula
Gerencsér Mercédesz
Dr. Györfy Attila
Jakab Józsefné
Konrad Balázs
Kruzsely Cecília
Kruzsely Gina
Kruzsely László
Kruzsely Lászlóné
Kruzsely Pálma
Lajos Liliána
László Emese
Lázár István
Magyar Zsolt
Márton Istvánné
Miklós András
Miklós Bálint
ifj. Molnár Ferenc
Nagy Péter
Nagy Sándorné
Papp Ildikó
Pappné Pintér Ilona
Poór János
Poór Jánosné
Schätl Zsolt
Schumann Adél
Spáth Róbert
S.Nagy András
Spéth Ferenc
Varga Dóra
Zak Andrea
Zugfil Richárd
Zugfil Rolf
Zsombéki Gergely

Egy százalék

Ezúton is köszönjük támogatónk segítségét, akik jövedelemadójuk 1%-át egyesületünk javára ajánlották, ajánlják fel.

Adószámunk:

18325920-1-02

Május 28-án, Komlón a Közösségek Házában a Közkincs Országos Konferencián mutatkozott be együttesünk, délután az Egregyi lakodalmas című rendezvény vendégei voltunk.

A Talicskaolimpián fiataljaink country tánccal, gyerekcsoportunk gyermekjátékokkal lépett fel.

Június 14-én vendégül láttuk a magyar néptáncmozgalom tíz jeles személyiségét, akik lóháton érkeztek és a moziban fergeteges műsort adtak. Az est első felében a Kispévönye, a Pévönye és a Gyerekcsoport társaságában léptünk fel.

Június végén Daloskörünkkel együtt Tordaszentlászlón vendégszerepelt a Somkerék zenekar az ottani dalostalálkozón.

Július 2-án mánfai falunapra hívták meg együttesünket, ahol saját műsorszámunkon kívül statisztaszerepre is felkértek bennünket az *István a király* c. rockopera néhány betétdalához.

Július 25-én a Művészetek Völgyében a Muharay Udvar fellépői voltak gyerektáncosaink. *Katonáné Gunszt Andrea* és *Lázárné Szabó Emese* vezetésével a hetényi táncosok és zenészek Kaposcs utcaán lakodalmas felvonulást rendeztek, a színpadon műsort adtak és megtáncoltatták a közönséget is.

Bővült a ruhatárunk is. Tíz szoknyát és hozzá kötényt varrattunk *Radó Tihamér* szakmai irányításával, abból a célból, hogy a szüreti felvonulások alkalmával kíméljük az együttes eredeti fellépő ruházatát.

A Déli Kapu Folklórfesztivál keretében augusztus 16-án a Déli Kapu Folklórszövetség tagegyütteseivel léptünk fel a Dóm téren.

19-én olasz és finn táncsoportok, valamint a harkányi Harka Táncegyüttes társaságában először a Széchenyi téren szerepeltünk, majd a Dóm téren felállított nagyszínpadon.

A Népviselő Napjához kötődően, 26-án a Hagyományörző Egyesület asszonyai és lányai réteskészítő délutánt rendeztek. A közösen készített finomsággal várták az ünnepségre érkező heteni dalosokat és 28-án a tájházban *Radó Tihamér* falvédő kiállításának látogatóit.

Közben 27-én Erzsébet község falunapján táncolt az együttes *Horváth János* polgármester megívására.

Szeptember 4-én a Harkányi Szüreti Fesztivál felvonulói voltak a hetényi táncosok. Résztvevőként délelőtt az ingyen fürdőbelépő előnyeit élveztuk.

Október 13-án a Tavasz Vendéglőben mutatkoztak be a Népi Együttes fiataljai, annak a 60 fős németországi csoportnak, amely a Zengőalja Kistérség-

Komlói, kozármislenyi, harkányi táncosokkal és külföldi csoportokkal mi is felléptünk a Déli Kapu Folklórfesztiválon augusztusban.

Fotó: Tóth László

gi Társulás vendégeként Hosszúheténybe is ellátogatott, hogy ismerkedjen falunk nevezetességével.

Október 14-én a helyi Hagyományörző Művelődési Egyesület meghívására Zengővárkonyban a Lukács napi gesztenyeünnepen lépett fel táncegyüttesünk több meghívott csoport társaságában.

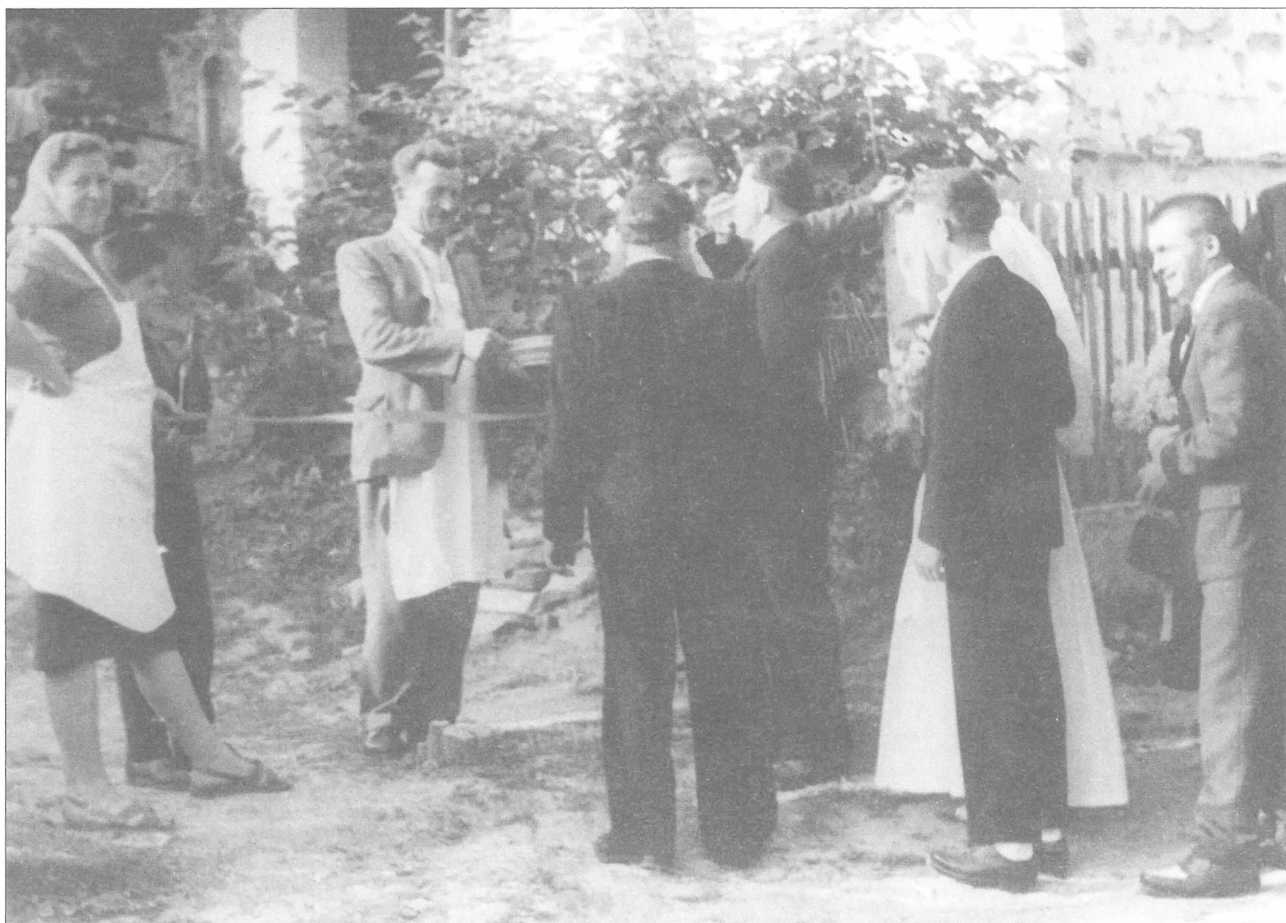
Másnap az 50. Pécsváradi Leányvásár nagyszínpadán két koreográfiát mutattunk be. Zenészeink aktív részt-

vevői voltak a Zengő Rezek hagyományos bemutatójának is, amely idén egyben közös fellépést jelentett a Vasutas Koncert Fúvószenekarral.

Karácsony előtt, utolsó próbánkon a művelődési házban játékkal, eszemiszommal egybekötött beszélgető estet tartottunk, december 31-én az egyesületünk által szervezett bállal búcsúztattuk el az óévet.

A hagyományos házirétes készítés titkának átadása is fontos feladat, hogy ízre, megjelenésre olyan legyen, amelyet a nagymamánál ettünk.

Ginder Ferencnéől kaptuk a fotókat. A felső Szilárd Ilona és Hucker János (köblényi fiatalember) esküvőjén készült 1963 májusában. A násznagy – Látschám János – régi esküvői szokás szerint nem engedi a násznépet addig belépni a házba, míg a kapuban kifeszített szalag előtt mindenki nem ivott a fiatalok egészségére.

Az alsó fotón püspökszentlászlói iskolások néznek ránk egy 50-es évek elején készült fényképről.
Balról jobbra: Ripp Miklós, Látschám János, Penics Mária, Reisch Magdolna, Látschám László, Wetzl Erzsébet, Szilárd Ilona és Szilárd Márta.

